

Szél Dávid

TABUK ÉS DILEMMÁK
A GYEREKNEVELÉSBEN

Szél Dávid

TABUK ÉS DILEMMÁK A GYEREKNEVELÉSBEN

Az altatástól a szexedukációig
0–9 éves korig

Szél Dávid: *Tabuk és dilemmák a gyereknevelésben*
– *Az altatástól a szexedukációig 0–9 éves korig*

© Szél Dávid, 2021

Szerkesztő: Záhonyi Éva Barbara

Szaklektor: Dr. Márkné Ribiczey Nóra Éva

Borító: Láng Zsófia

A szerző fotója: Reviczky Zsolt

HVG Könyvek, Budapest, 2021
Kiadóvezető: Budaházy Árpád
Felelős szerkesztő: Tanács Eszter
www.hvgkonyvek.hu

ISBN 978-963-565-090-3

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet vagy annak részleteit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképeszeti úton vagy más módon – a kiadó engedélye nélkül közölni.

Kiadja a HVG Kiadó Zrt., az 1795-ben alapított
Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
Felelős kiadó: Szauer Péter

Nyomdai előkészítés: Sörfőző Zsuzsa
Nyomás: Alföldi Nyomda Zrt.
Felelős vezető: György Géza vezérigazgató

TARTALOM

NYITÁS – avagy kicsit magyarázom a bizonyítványom, és keretezem a mondanivalóm	13
TÖKÉLETES, JÓ, ELÉG JÓ, NEM JÓ – avagy biztos elrontom, vagy azért, ha nagyon akarom, csinálhatom jól is?	15
AZ APA HELYE – avagy hol találom az apákra vonatkozó fejezetet?	31
A GYERMEKÁGY HAT HETE – avagy mit kezdjek magammal és a gyerekemmel a kórházból hazaérve? És kezdjek-e bármit is a párommal?	38
SZOPTATÁS, HOZZÁTÁPLÁLÁS – avagy miért tudja mindenki jobban, és miért csinálja mindenki másképp?	55
ALVÁS, ALTATÁS, EGYÜTT ALVÁS, KÜLÖN ALVÁS, ALVÁSTRÉNING – avagy meddig, mikor és hogyan alszik egy gyerek, és miért nem? Mi a káros az alvástréningben, és mi a jó benne?	82
HISZTI, ROHAM, DAC, KOMPETENCIA – avagy miért olyan rettenetesen idegesítő a gyerek ellenállása, és miért nem kéne, hogy az legyen?	114

SZÜLETÉSI SORREND ÉS TESTVÉR- FÉLTÉKENYSÉG – avagy tényleg nem mindegy, milyen sorrendben születnek a gyerekek, és kötelezően féltékenyek lesznek egymásra?	133
SZOBATISZTASÁG – avagy megy-e magától?	141
INTÉZMÉNYESÜLÉSI NEHÉZSÉGEK – avagy kinek, mikor, hova kell vagy hova érdemes járnia?	156
SZEX, SZEXUALITÁS – avagy miért kell egyáltalán ezzel a kérdéssel kilencéves kor előtt foglalkozni?	196
PORNÓ, PORNÓIPAR – avagy miért és hogyan teszi tönkre a pornó a gyerekek szexualitással kapcsolatos elképzeléseit?	228
KÜTYÜTUDATOSSÁG – avagy tényleg olyan a mobiltelefon egy gyerek agya számára, mint a kokain?	244
AZ IGAZMONDÓ SZÉRUM – avagy mit jelent hazudni, elhallgatni, és mit jelent nem mondani semmit sem?	262
A MAKARENKÓI POFON NYOMÁBAN – avagy hogyan a legjobb egy gyereket büntetni?	283
GYERMEKKORI AGRESSZIÓ – avagy mit kezdjen a szülő az erőszakos gyerekével, mi a teendő bullying esetén?	300
ÉRTÉKRENDBELI ÉS ILLESZKEDÉSI KÜLÖNBÖZŐSÉGEK – avagy mit lehet azokkal a helyzetekkel kezdeni, amikor nem gondolkodunk egyformán?	321

ÉRZÉKENYSÉG, ÉRZÉKENYÍTÉS – avagy akkor most kell-e ezzel szülőként foglalkozni, vagy sem?	332
CSALÁDI GYÁSZ – avagy kell-e, lehet-e, és ha igen, hogyan kell, hogyan lehet egy gyerekkel a halálról beszélni?	346
JÖVŐKÉP – avagy hogyan lehet egy gyereket a kiszámíthatatlan jövőre felkészíteni?	357
ZÁRÁS – avagy most már nem magyarázom a bizonyítványom	361
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS – avagy kiknek és miért vagyok örült módon hálás	363
JEGYZETEK	367

Naked.

*Látta, hogy hamar el fog repülni, milyen gyorsan
átmenni a gyerekek a különböző fázisokon,
és ha azok a kis dolgok egyszer elmúlnak,
sohasem jönnek vissza.
A gyerek, ha járni tud, nem mászik többé.¹*

Taffy Brodesser-Akner

*Kinek sikerül minden elsőre?
Astrid tudta, hogy kudarcot vallott,
talán nem pontosan úgy, ahogyan ő gondolta,
de sokszor, és még csak észre sem vette.
Ez a szülő dolga: hogy elrontsa, újra meg újra elrontsa.
A gyerek dolga pedig, hogy mindezek ellenére felnőjön.²*

Emma Straub

NYITÁS

avagy kicsit magyarázom a bizonyítványom,
és keretezem a mondanivalóm

Magyarországon nagyon kevesen olvasnak könyvet. Sokaknak nincs rá elég idejük, pénzük, nincs rá igényük.

Ez egy gyereknevelési könyv. Gyereke sokkal több embernek van, mint ahányan könyvet szoktak olvasni, pláne vásárolni, viszont az csak nagyon kevesek számára lehetőség, hogy olyan kérdéseken gondolkozzanak, mint amilyenekkel ez a könyv is foglalkozik. Mert szegények, mert rengeteget dolgoznak, mert nincs lehetőségük arra, hogy megfontoljanak, átgondoljanak gyereknevelési kérdéseket.

Szóval nagyon igazságtalan világban élünk, ez a könyv pedig legjobb szándéka ellenére még tetézi is az igazságtalanságot azáltal, hogy nem fog tudni annyi emberhez eljutni, amennyi embert, szülőt egyébként az itt megfogalmazott kérdések érintenek.

De azért is nagyon igazságtalan ez a könyv, mert mindazok a lehetőségek, amelyekkel ez a könyv szeretné a szülőket felszabadítani, sokakban a kimaradás vagy éppen a láthatatlanság érzését keltik.

Mert bizonyos témák esetében sok család nincs is döntési helyzetben. Számukra bizonyos témák nem pszicho-

lógiai, hanem anyagi, lakhatási, egzisztenciális kérdések. Fel sem merül például az együtt alvás / külön alvás kérdésének luxusa azoknál a családoknál, ahol csak egy szoba van a lakásban, és abban alszik mindenki. Hosszú és mély párkapcsolati vagy szülő-gyerek beszélgetéseknek még a lehetősége sem merül fel ott, ahol a szülők három műszakban, éhbérért dolgoznak.

És ilyen családból rengeteg van. Rengeteg a rossz lakhatási körülmények között nélkülöző, lemondásokkal teli életet élő család. De nekik is lehet gyerekük, és nagy bajban lenne a pszichológia, ha hozzájuk nem tudna szólni.

Ez a könyv igyekszik mindenkihez szólni, igyekszik reflektálni a pszichológián kívül a magyar társadalmi, gazdasági, történeti kontextusra is, hogy tényleg mindenki, aki olvassa, úgy érezze, hogy neki (is) szól.

Ezért is ajánlom éppen *neked* ezt a könyvet.

Mert *neked* is szól.

TÖKÉLETES, JÓ, ELÉG JÓ, NEM JÓ

avagy biztos elrontom, vagy azért, ha nagyon akarom, csinálhatom jól is?

Méhkas.

Az egész gyereknevelés egy hatalmas méhkas. Egyben az egész, és (majdnem) minden egyes aspektusa külön-külön.

Rögtön ebbe nyúlsz bele, ha azzal akarsz foglalkozni, hogy milyen is a gyerek. Akkor meg pláne, ha azzal, hogy milyen a felnőtt.

Közben meg a legtöbb gyereknevelési könyv valójában szülőnevelési könyv. Csak azt nem annyira lehet mondani, mert azért szülőket mégsem lehet nevelni, hiszen ők már készen vannak. De hát dehogy vannak. Szóval ez most mégis egy szülőnevelési könyv lesz, vállalva akár azt is, hogy ez egy kicsit arrogánsan hangzik, de szerintem nem ez a lényeg. Hanem az, hogy ez a könyv nem akarja a gyerekeket megváltoztatni, nem akarja megmondani, hogy milyenek legyenek, hanem inkább arra szeretne rámutatni, hogy a gyerekek rendben vannak, a gyerekek feladata, hogy gyerekek legyenek, a szülők feladata pedig, hogy ezekhez a gyerekekhez illeszkedve terelgessék őket.

Csak hogy ez a terelgetés rengeteg mítosz köré épül, rengeteg tabu övezi. Dolgok, amiket evidenciának gon-

dolunk, de nem tudjuk megmondani, hogy miért, nem tudjuk megmondani, hogy miért hiszünk bennük; dolgok, amikről nem beszélünk, pedig vannak és hatnak; dolgok, amikről nem merünk beszélni; dolgok, amik meghatározzák az életünket, de nem is tudunk róluk. Vagy nem akarunk róluk tudni.

A könyvben minden fejezet egy-egy tabukkal teleszórt időszakot vagy témát ölel fel. Igyekeztem elég sok szakirodalmat, kutatási eredményt felhasználni, ettől függetlenül persze előfordulhat, hogy más szakirodalmakat és más kutatásokat olvasva mást is ki lehetne domborítani, de az akkor egy másik könyv volna. Így aztán ez a könyv nem foglalkozik az *összes* gyereknevelési kérdéssel, csak azokkal, amelyek kellően megosztó vagy éppen tabusított témák, amelyekhez mítoszok kapcsolódnak, amelyek – nem titok – engem is foglalkoztatnak, amelyekkel kapcsolatban vannak gondolataim.

Az egyes tabukat és mítoszokat illusztrálendő minden fejezetben lesznek hosszabb-rövidebb példák, nem teljes esetismertetések, hanem célzottan megfogalmazott utalások egy-egy, a könyvben körüljárt problémára. A való életből és a terápiás munkámból vett példákat természetesen épp annyira maszkoltam, hogy senki se ismerhesen magára vagy valaki másra. Így aztán a könyvnek két célja van. Lesz. Az egyik, hogy megkérdőjelezzen dolgokat, a másik, hogy felszabadítsa a szülőket a sok kényszer, félelem és szorongás alól.

Annál is inkább, mert nincs objektíven jó szülőség. A szülőség ugyanis gyerek nélkül értelmezhetetlen. Vi-

szonyról van tehát itt szó, amiben szubjektív illeszkedések vannak. Szubjektív szülő-gyerek kapcsolatok vannak.

Innen nézve a szülőség egy attitűd.

Egy szemlélet.

Illetve rengeteg. Mert nem vagyunk egyformák. Szóval rengetegféle szülőség van, nem csak egy.

Így viszont ez a könyv nem ad iránymutatást. Azért, mert nem adhat. Mert nincs egy irány. Sokféleség van. Sokféle család, hangulat, kedv, intelligencia, odafordulás, érintés, érzékenység, szeretet, figyelem, önismeret, önreflexió, változásra való képesség, merevség és lazaság. Sokféle kapcsolat szülő és gyereke, gyerekei között.

Éppen ezért ez a könyv nem fogja megmondani, hogy milyen szülő legyél. Ez a könyv nem fogja megmondani, hogy milyen gyereked legyen. Ez a könyv nem fogja megmondani, hogy milyen legyen a családotod. Ez a könyv nem fog *mindent* megoldani. Annál is inkább, mert ez a könyv nem szól *minden* gyerekről. Ez a könyv nem szól *minden* problémáról.

Ez a könyv az első kilenc évről szól. A kórházból való hazaérkezéstől a kilencéves korig tartó időszak gyerekevelési dilemmáiról, mítoszairól, tabuairól, hiedelmeiről.

A könyv a gyerekkor első felét öleli fel, s bár rengeteg dolog változik az első kilenc évben, ez talán még mindig kezelhető mennyiségű idő. De azért is csak az első kilenc évről írok, mert a prepubertáskor testileg, lelkileg, érzelmileg és mentálisan is annyira más, mint bármi, ami korábban volt, hogy az már nem fért volna itt el. Arról nem is beszélve, hogy egy prepubertás korú gyerek szü-